182

A
11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

MicroChamber ®
Beschermvel
KB

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

182
A 11

KW 182
A 11

CASPARIS BARLÆI

HOMILIA,

IN

PRÆSEPE,

SIVE

Nativitatem Domini & Servatoris noſtri

IESV CHRISTI.

Recitata

In Illuſtri Amſtelodamenſium Gymnaſio,

XXVII. Decemb. cIↃ. IↃC. XXXVI.

AMSTELODAMI,

Apud IOHANNEM BLAEV,

cIↃ. IↃC. XXXVII.

Nobiliſſimo fortiſſimoq. viro D. I. Witz,
Exercitûs Foederati Belgij Ephoro, do
dd autor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

CASPARIS BARLÆI

HOMILIA,

IN

PRÆSEPE,

SIVE

Nativitatem Domini & Servatoris noſtri

IESV CHRISTI.

INvito vos, A. Chriſtianiſſimi, ad Præſepe Domini & Servatoris noſtri Ieſu Chriſti, cujus hoc tempore ſacroſanctam memoriam celebramus. Ne pudeat ſenes, viros, adoleſcentes depoſci ad cunabula, & coram puerulo citari adultos. De puero loquar, qui nos viros fecit. de infante, qui pro nobis apud Patrem verba *1 Ioh.2.*
facit. De puero, per quem reddita pueritiæ ſalus, viris parta re- *1.* *Luc.18.*
demtio, ſenibus ſempiterna felicitas. De Infante, cujus tenellis ar- *16.*
tubus lacertos movet anima noſtra, & robuſtior fit, cujus innocentia à culpa abſolvimur, ſimplicitate erudimur, contemptu clareſcimus, humilitate grandes magnificique habemur. De puero, quem ſi tollas, non erimus, quod ſumus, nam Deum tollis, per quem facti ſumus: ſi non ames, non erimus, quod per gratiam ſumus; nam redemptorem tollis, per quem ſervati ſumus: ſi non *Ioh. 1.*
adores, ſpolium erimus occupantis Sathanæ, nam imperator & rex noſter eſt, per quem à Sathanæ tyrannide liberati ſumus; ſi docentem non audias, palabundi in tenebris erramus, nam via, veritas & vita noſtra eſt. Quantũ mihi dicturo auctoritatis apud *Ioh. 14.*
vos detrahunt pueruli & infantis voces, tantum conciliabunt auguſtæ Ieſu & Chriſti appellationes. quarum altera adventus ejus finem, qui eſt ſervare, altera advenientis officium, quod eſt Chriſtum & unctum eſſe, deſignat. Vtroque titulo ſolus hic puer in cœlis gloriatur, in terris glorificatur. Et ſi naſci Imperatorem minus eſt; regnaſſe majus; ſuos ſervaſſe, hoſtes debellaſſe, maximum: credite, de illo puero ſermonem eſſe, cujus regios natales excepit regnum ampliſſimum, & poteſtas tanta, ut ad nomen ejus ſe fle- *Philip. 2.*
ctat omne genu terreſtrium, cœleſtium & ſubterraneorum, qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

que devictis hoſtibus, peccato, morte, diabolo, carne & mundo, ipſam captivitatem captivam duxit, & triumphanti ſimilis in cœlos aſcendit ſublimis, unde deſcenderat humilis. Quidquid hominis eſt, quatuor temporum ſpatiis diſtingui ſolet: Nativitatis, Vitæ, Mortis & Reſurrectionis. tres priores natura abſolvit, ratio complectitur. quartam omnipotentia divina ſupplet, fides credit. Quos in lucem dedit natura, vita miſeros hic vel felices videt, mors rapit, reſurrectio reddet. At illud longè majus excellentiuſque; vitæ Servatoris noſtri admirandam periodum, quatuor itidem ſpatiis definiri: nativitatis, quæ humillima fuit: vitæ, quæ ſanctiſſima: mortis, quæ acerbiſſima: reſurrectionis, quæ glorioſiſſima. Etenim, nihil horum eſt, quod non naturæ impotentiam ſuam exprobret. & nativitas, quia patre caruit. & vita, quia ſine labe fuit. & mors, quia ex ea reſurrexit. & reſurrectio, quia virtute Dei peracta eſt. Primordia redemptionis in natalibus quærite; condicionem redimentis, in vitæ ſanctiſſimæ decurſu: precium redemptionis in morte: peracti operis colophonem in reſurrectione. Naſci Servatorem oportuit, ut viveret nobis: vivere, ut moreretur pro nobis: mori, ut reſurgeret ante nos: reſurgere, ut de morte ſe victoriam reportaſſe publice teſtaretur nobis. Non eſt, quod de ſalute ſua dubitet Chriſtianus, cum reſurgentem Chriſtum cogitat. Nec eſt, quod mortem metuat, cum morientem Ieſum intuetur. Non eſt, quod vitæ regulam deſideret, cum ad vitam ejus immaculatiſſimam attendit. Nec eſt, quod ob peccata ſua deſperet, cum ſibi natum credit Mediatorem ſine peccato, qui futuræ ſalutis & pignus erit, & ſponſor & autor. Symbola & ſigna viſibilia ſingulorum vultis? Nativitatis Cunæ ſunt & præſepe, vitæ Crux, mortis Sepulchrum, reſurrectionis, laxatæ Sepulchri fores. Cunæ ſignum renaſcentis, naſcente hoc puero, mundi: Crux redempti, redimente crucifixo: ſepulchrum morientis, moriente ob peccata noſtra Ieſu: laxatæ ſepulchri fores, reſurgentis, reſurgente è mortis vinculis Chriſto. Cunas Angeli digito mon-
Luc. 2. ſtrant, *Ecce invenietis puerum jacentem in præſepi.* Crucem ipſe Deus:
Deuter. 21. *Maledictus, qui pendet in ligno crucis*: Sepulchrum plorabundus Ieremias: *Lapſa eſt in lacum vita mea & poſuerunt lapidem ſuper me.* Aper-
Thren. 3
Pſal. 16 tas ſepulchri fores regius propheta: *Non derelinques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.* Cum Cunas cogito, erigitur anima mea, quia cubantem in præſepi videt Servatorem meum. Cum Crucem cogito, dejicitur anima mea, quia ob iniqui-

tatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

tatem meam cruciari video, quem diligit anima mea. Cum in ſepulchrum deſcendo, ſepelior una, deſperanti ſimilis, quia morti ſuccubuiſſe video vitæ meæ autorem, & ſalutis meæ principem. Cum reſurgentem cogito, cum Angelum dicentem audio, *Ieſus, quem quæritis, non eſt hic*, erigitur iterum anima mea, quia è mortis domo evaſiſſe gaudet mundi ſpem, Iſraelis expectationem, gentium ſalutem. De Cunis jam dicam, quibus nihil antiquius, nihil ſuavius, nihil amabilius, nihil manſuetius, nihil auguſtius, nihil optabilius, nihil ſalutarius. Nihil, inquam, antiquius; quia in iis electi ſumus ante jacta mundi fundamenta. Nihil ſuavius, quia ſuaviſſimum puerum habent, per quem guſtamus, quam ſuavis ſit Dominus. Nihil amabilius, nam infantem habent, in quo ipſe Pater ſibi complacuit. Nihil manſuetius, nam jugum infantuli ſuave eſt & onus leve. Nihil auguſtius, nam Dei filius in iis jacet. Nihil optabilius, nam puer hic ſervare venit, quod perditum eſt; ſanare, quod infirmum eſt; reſuſcitare, quod mortuum eſt. Nihil ſalutarius, quia ſine illo nec Deus noſter eſt, nam Deus ipſe eſt: nec cœlum noſtrum, quia cœli Dominus eſt; nec vita æterna noſtra, quia *hic eſt verus ille Deus & vita æterna*. Vos A. O. qui ſuperiore anno me de Cœlo perorantem audiviſtis, jam de Creatore cœli in carne manifeſtato, jam de Maria Dei matre, jam de Zacharia, Elizabetha, Simeone, Ioſepho, Anna Phanuelis, ſanctiſſimis animabus, pia loquentem, piis animis audite.

Matth. 28. *Luc. 2.* *Pſal. 33.* *Matt. 3.* *Mat. 11* *1 Ioh. 5.*

At tu puelle Ieſu, aperi os meum & infantia tua me fac diſertum, ſilentio tuo facundum. Inter vagitus tuos imple me Spiritu tuo, & cum ſuſpiriis tuis ſanctas meditationes inſpira menti meæ. Nec enim poſſum Deum dicere, ſine Deo. nec nativitatem tuam capere, niſi renaſcar per te. nec illam eloqui, niſi balbutiem meam corrigas facundia tua, & linguam doceas loqui digna Patre tuo, qui miſit te: digna Te, qui obedivisti Patri: digna Spiritu ſancto, qui ſanctificavit te.

Cupio dicere, quis Cunarum tuarum autor & moderator. quis & qualis tu ſis, qui in Cunis jaces. quis Cunarum apparatus. qui parentes, quibus teſtibus natus ſis. quam Cunarum tuarum humilis majeſtas, quam majeſtatis plena humilitas. quo Numine læſo, quidve dolens Dei ira te hominem eſſe voluerit. quis admirabilis hujus & cœleſtis negotii fructus, ſive jacentem in peccatis mundum adſpectes, ſive à peccatis per te reſipiſcentem.

Cunarum autor & moderator Deus eſt, pater Domini & Ser-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

vatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui elegit puerum hunc, antequam promitteret; promiſit, antequam præfiguraret; præfiguravit, antequam mitteret; annuntiavit jam jam miſſurus, & miſſum è Spiritu ſancto concipi voluit, ut naſceretur ſanctus, qui peccatores ſanctificaret. Electæ ſunt Cunæ ab æterno, quia electus puer, qui in iis vagiret. Electus puer, quia nos electi in ipſo & propter ipſum. Non poterat peccator Deo placere, niſi propter hunc puerum. Nec puer hic, niſi æterno Dei conſilio Mediator eſſet conſtitutus inter partes, Deum & hominem. Electi ergo nos, antequam eſſemus. Electus Chriſtus, antequam naſceretur. electi & caput Chriſtus, & membra, quæ Chriſti ſunt. Non poterat ſalus membris deſtinari, ſine capite, quod ſervaret. nec caput deſtinari ad ſervandum, ſine membris, quæ ſervarentur. De rege ſtatuendum fuit & ſubditis, de paſtore & ovibus, de fonte & rivulis, de fidejuſſore & debitoribus, de vite & palmitibus, de Sponſo & Sponſa, quæ Eccleſia eſt. Placuimus Deo, quotquot placuimus, priuſquam eſſet, ubi eſſemus. Placuimus autem in Filio, ut per eum conderet de novo, quos per eum conditurus erat primò; ut per eum reſtauraret, quos lapſuros non ignorabat, & reſtitueret, quos primæva dignitate ſpoliatos iri prænoverat. Amicos nos fecit per gratiam, quia amiciſſimum hunc puerum dilexit propter meritum. Dilexit illum. & nos in illo, non neceſſitate, ſed liberrimo favore: non dignos amari, ſed indignos. Amavit nos, antequam amaremus ipſum, amaturi tamen, quia, ut amaremus & ſancti eſſemus, electi.
Eph. 1. Hæc eſt illa gloria, quam habuit puellus hic apud Patrem, prius
Joh. 17. quam mundus eſſet. quæ ſicuti finem non habebit, ita temporis initium non habuit, ordinis habuit. Dico ordinis. Nam à Deo ita conſtitutum, ut juſſu Patris hominem indueret Filius, & illius imperio auſpicaretur Redemptionis officium, quod nec Pater ſine
Pſal. 40. filio obiri voluit, nec Filium ſine patris mandato obire decuit. *Ecce venio*, inquit, ut *faciam voluntatem tuam Deus*.

Verum innoteſcere oportuit orbi tam grande arcanum, cum incogniti boni nulla ſit cupido, & non revelatæ felicitatis nulla ſpes, nullum deſiderium. Quin promitti decentiſſimum fuit, antequam mitteretur, ut tanti ſoſpitatoris ſeria & attenta expectatione erigerentur mortalium animi, & venturum illi crederent, quibus coram videre, & palpare ſanctiſſimas Cunas non licuit. Triplici ergo modo puer hic olim innotuit. Promiſſione, typis ſive figuris, & prophetarum vaticiniis. Promiſſio non una venturum

Meſſiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Meſſiam prædixit. typus non unus adumbravit. vaticinium non unum utriuſque fidem confirmavit. Promittere filium ſolius Dei fuit, quia ſolus dare potuit. Typo adumbrare, ſacerdotis etiam. Prædicere, omnium prophetarum. Promiſſio legem antevertit, quia antiquior lege culpa & gratiæ neceſſitas. Typus, uti legem præceſſit, ita ſub lege viguit maximè, cum rudi craſſoque populo carnalibus emblematis opus eſſet, ut involucro gauderent, minus gnari occultorum, & per nebulam viderent, nondùm admiſſi in lucem. Prædictio omnium fuit temporum, quia ſemper intererat intueri liberatorem, quos territabat peccati conſcientiâ mens, maledictione lex. Non affulget orbi plenum Solis jubar, niſi præcedente Aurora. Auroræ præludit diluculum. diluculo nox, intermicantibus ſtellulis, ut quibus gradibus dies naſcitur, incrementa capiant humana gaudia. Gradibus quoque ſuis divina mens Infantem hunc in lucem produxit. Primum nox fuit, intermicantibus promiſſionum & figurarum ſtellulis. Succeſſit diluculum ſub prophetis, qui de Infantis noſtri natalibus, patria, tempore, naſcendi condicione, vita, miraculiſque locuti ſunt apertius. *1 Pet. 1.* Hinc Aurora viſa eſt ſub Iohanne, qui jamjam affore Meſſiam prænunciavit. Donec venit ipſe, qui venturus erat & diſcuſſa umbrarum caligine, orbi ſtitit redemptorem, hoc eſt, ſeipſum. *Geneſ. 3.*

Hic *Semen* illud eſt promiſſum, quod *caput Serpentis conteret*, & oppreſſa Diaboli tyrannide nos vindicabit in libertatẽ filiorum Dei. *Gene. 22* Hic ſemen illud eſt promiſſum magno Abrahæ, in quo omnibus *gentibus benedicet Deus*. hic ſemẽ eſt, quod *egredietur è domo David*, quod *2 Reg. 7.* *ædificabit domum Domino, & cujus thronus ſtabilietur in æternum.* Melchiſedecum adſpicite, illum ſine patre & matre. *Heb. 7.* Vmbram infantis noſtri videtis, qui Deus ſine matre fuit, homo ſine patre, & ſacerdos non parentum ſucceſſione, ſed divina electione in æternum. Iſacum adſpicite, puerulum illum præter naturæ ordinem natum è ſterili matre. Imaginem videtis Chriſti, ſupra naturam ex virgine geniti. Tot retrò ſeculis Cunas hujus infantuli vidit pater credentium, & gaviſus eſt. *Ioh. 8.* Vidit Legiſlator Moſes, cum plenus Deo iſtas voces ederet, *Prophetam de gente tua & de fratribus tuis ſicut me,* *Deut. 18* *ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus, ipſum audies*. At qui Moſen autoritate æquavit, imò & ſuperavit, poſt Moſen nullus exſtitit, præter hunc infantulum. Ille veteris federis, hic novi promulgator fuit. ille legis ceſſaturæ, hic æternæ. ille miniſter in domo Dei, hic filius. ille *Hebr. 3.* cum Deo collocutus in nube, hic apud Patrem vidit omnia. ille *Hebr. 10*

umbras

*Heb.*12 umbras rerum tradidit, hic veritatem. ille pro peccatis populi &
ſuis interceſſit. hic ab omni peccato immunis ſeculorum omnium
peccata expiavit. Ille è monte legem attulit, quæ iram operatur.
hic in monte ſuaviſſimas benedictiones recitavit. ille populo ſuo
terribilis, hic placidus & amabilis. Agnum illum Moſaicum ſpe-
*Exo.*12. ctate, ſine labe natum, ſpectate tot victimarum lanienam, tot
hircorum, taurorum quotidianas neces: ſpectate ablutionum,
purgationum, ſuffituum, unctionum mille formas: ſacerdotum
mirificum apparatum, veſtes, ritus, munia: ſpectate ſabbatiſmos,
ciborum diſcrimina, dierum obſervationes, jejunia, vota. Omnia
& ſingula præludia fuere & ſimulachra fatorum Ieſu. Quam
*Eſ.*9. blandum illud oraculum omnium prophetarum graviſſimi: *Par-*
*Eſ.*7. *vulus nobis natus eſt, filius nobis datus eſt.* Quam grande & ſtupendum
illud: *Ecce Virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomen ejus Imma-*
*Eſ.*11. *nuel.* Quam myſticum illud: *Egredietur virga de radice Ieſſe, & flos de*
radice ejus aſcendet, & requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini. hic floſculus,
hæc virgula, hic Immanuel, hic parvulus, hic filius, infans noſter
eſt, de quo loquimur. Hic idem Rex eſt, de quo olim Barachiæ fi-
lius magna prodidit: *Ecce rex tuus veniet tibi juſtus & ſervator, pauper*
*Zach.*9. *& aſcendens ſuper aſinum & ſuper pullum filium aſinæ. loquetur pacem genti-*
*Eſ.*11. *bus & poteſtas ejus à mari ad mare.* Hic puellus eſt, quo regnante *habi-*
tabit lupus cum agno, pardus cum hœdo accubabit, cujus cingulum erit juſti-
tia, & fides cinctorium renum ejus. ſub quo conflabunt populi gladios in vo-
meres, & lanceas ſuas in falces. Nec levabit gens contra gentem gladium, nec
*Eſ.*9. *exercebuntur ultra ad prælium.* Nomina pueruli vultis & titulos olim
proditos? *Admirabilis eſt, conſiliarius eſt, Deus fortis eſt, pater futuri ſeculi*
eſt, princeps pacis eſt. Vocationem? *Spiritus Domini ſuper illum, eo quod un-*
*Pſal.*44. *xerit illum Deus oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis.* Legem? *Exibit ejus lex non*
*Eſ.*2. *è monte Sinai ſed Sion, & verbum ejus de Ieruſalem.* Legis vim? *cognoſcent*
*Ier.*31. *eum omnes à minimo ad maximum, & non docebit ultra vir proximum*
*Oſ.*2. *ſuum & vir fratrem ſuum.* Indolem? non jactabit populus ejus opera
*Dani.*9. ſua, *ſed agnoſcet Dei miſericordiam.* Finem? *ut conſumatur prævaricatio, fi-*
nem accipiat peccatum, deleatur iniquitas, adducatur juſtitia ſempiterna, im-
*Pſa.*117 *pleatur viſio & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.* Eventum? *Hic*
*Eſ.*7. *Eſ.*60. *lapis eſt offendiculi, quem reprobaverunt ædificantes.* Sed quis iſte puer, qui
antequam ſciet reprobare malum & eligere bonum, accipiet ſpolia Samariæ &
Damaſci adverſus regem Aſſyriorum? Quis ille, cui omnes de *Saba ve-*
nient, aurum & thus deferentes, ad quem *reges Arabum & Sabæ dona ad-*
*Pſal.*71. *ducent?* Chriſtus eſt. Quis ille puer, qui inter cædes Bethlemiticas
depo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

depoſcitur? cum *vox in excelſo audita eſt lamentationis, luctus & fletus Rachelis plorantis filios ſuos, & nolentis conſolationem admittere, quia non ſunt.* Hic infans eſt, Bethlemi natus. Quis filius eſt, quem ex *Ægypto evocavit Deus?* hic eſt Mariæ filius. Cui anteambulo miſſus ille, qui in deſerto clamavit: *Parate vias Domini, rectas facite in ſolitudine ſemitas Dei noſtri.* Tibi Domine Ieſu. Quæ illa *lux*, quam *vidit terra Zabulon, & terra Nephtalim, juxta viam maris, trans Iordanem Galilææ gentium, quam vidit populus ſedens in tenebris, in regione umbræ mortis.* Lux iſta infans hodie natus eſt. Quis *aperiet in parabolis os ſuum?* puer hic. Cujus *auditui non credetur?* pueri hujus. Cui *oculos debent cæci, aures ſurdi, linguam muti?* puero huic. Quem ad victimam deportabunt, *tamquam abjectionem plebis, opprobrium hominum, ſpecie & decore omni carentem?* puerum hunc. Quis *dolores noſtros & languores portabit?* ſuper cujus *veſte mittetur ſors*, cujus *manus, cujus pedes fodient improbi?* cujus *oſſa non frangentur?* Tua Ieſu. quem *potabunt aceto?* Te. cui *dabitur fel in eſcam.* Tibi. Cui dictum: *Sede ad dextram meam, dum poſuero inimicos ſcabellum pedum tuorum.* Tibi. Tu prophetarum perpetuis vocibus, tu figuris legis, tu promiſſis divinis deſignaris. Non latuiſti veteres, & latuiſti tamen. Viderunt te, ſed eminus adventantem. Tetigit ſacerdos umbram tui, non te. ſignum vidit, ſed rei inviſibilis. palpavit te, ſed ceremoniarum non una veſte involutum. locutus eſt tecum, ſed per myſticos vultus Cherubinorum. mactatus es, trucidatus es, antequam eſſes. mortuus es ſub typo, cum apud Patrem viveres glorioſus. natus es, antequam eſſet, ubi naſcereris. ſepultus es cum Iona, antequam natus. captus cum Ioſepho & exaltatus, antequam orbi datus. quin & ſub Enochi typo aſcendiſti in cœlos, antequam deſcendiſſes. Micuiſti in obſcuro, future Lucifer, & ſub crepuſculo ſcintillantis gratiæ tuis apparuiſti. Ita res ſalutis humanæ adminiſtrante Deo, ut minus ſcientiæ largitus fuerit pupillis ſub tutela legis poſitis, quàm adulto hæredi. minus carnali populo, quam ſpirituali; minus ſervis, quam liberis.

Ier. 31. *Oſ.* 11. *Eſ.* 40. *Eſ.* 9. *Pſal.* 77 *Eſ.* 53. *Eſ.* 61. *Pſa.* 22. *Eſ.* 53. *Pſal.* 21. *Exo.* 12. *Pſa.* 68. *Pſa.* 110 *Gal.* 4.

At poſtquam plenitudo temporis venit, & conſiliorum divinorum grandis orbita ſpatia ſua emenſa fuit; poſtquam longa Meſſiæ expectatio Iſraelem tenuit: propè fuit, ut naſceretur. ut quos non potuit ſervare legis ſeveritas, ſervaret Meſſiæ lenitas. Sed de duobus placuit cogitare Sapientiæ divinæ, de Prę curſore, qui naſcituri regis adventum nunciaret, & Matre, quæ tantum depoſitum, regem inquam Iſraelis, ferret. Eligitur ergo Elizabeth, mater præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

curſoris. Eligitur Maria mater Domini. Eligitur Zacharias pater præcurſoris. Eligitur Ioſephus, Mariæ Sponſus. Eligitur Iohannes, qui præcurreret. Angelus, qui divinum cum virgine congreſſum conciliaret. Maria in exemplum ſingularis gratiæ. Zacharias & Elizabeth in exemplum ſingularis omnipotentiæ. Ioſephus in exemplum ſingularis obedientiæ. Angelus in exemplum glorioſæ legationis. Iohannes in exemplum religioſæ vocationis. Erat Elizabeth ſterilis, ſed operum bonorum fecunda, ne non eſſet tali filio digna mater, & marito ſacerdote digna conjux. Auxerat illi prolis deſperationem ſenectus. Sed quod naturæ virtus non dabat corporum congreſſui, hoc piis deſideriis indulſit divina benignitas. Peperit læta mater Iohannem, non ſibi ſoli, ſed toti populo, eò mirabilius, quò ſerius: eo plauſibilius, quo præter ſpem: eo felicius, quod præcurſorem maximi Meſſiæ. Non potuit dignior præco præire huic puero principi, quam qui ſacerdotali nobilitate generis materni ſimul & paterni eſſet inſignis. Non dignior eſſe anteambulo ſanctiſſimi prophetæ, quam parentis utriuſque inculpata vita, tum ſuis admirandis virtutibus inſignis: non certiorem fidem facere Chriſti doctrinæ, quam qui glorioſa morte pro veritate eſſet moriturus. Nec fuit expers gaudii Zacharias. Gaudii cauſa quadruplex, anus puerpera, novitas nominis, filius per Angeli promiſſum natus, denique ipſe ex elingui factus facundus. His miraculis divini erga ſe favoris cinctus, ea cecinit, quæ ſuggeſta ſunt cœlitus.

Luc. 1.

Verũ jam ante ad Mariam miſſus à Deo fuit Angelus Gabriel, ut ab Angelico alloquio ordiretur reſtituendi generis humani laborẽ, poſtquam à diaboli cum homine colloquio peccatũ intraſſet in mundũ, & per peccatum mors. Agebatur res inaudita ab orbe condito, nec audienda futuris ſeculis, natura omni major, homine ſuperior, ipſis Angelis ſtupenda, nempe, ut filius Dei naſceretur ex homine, immortalis Deus ex mortali, homo ex virgine. Magno itaque procuratore opus fuit, & mittendus Legatus, minor Deo, ſed major nobiliorque homine. Eligitur ad cœleſte negotium Virguncula, non opum ſplendore commendabilis, ſed paupertate: non nominis claritate ſuperba, ſed in ſecreto pia; non vitæ ſtrepitu, non voluptatibus gaudens, ſed puritate, religione, modeſtia. Depoſcitur ab eodem ſexu ſalutis author, qui miſeriæ noſtræ olim cauſa fuerat. Vocatur filia ad reſtaurationem felicitatis, quam ſubruerat primæva mater. Acquieſcit voluntati divinæ ſan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

ſcta proles, quam contemſit non ſancta genitrix. Profitetur Mariæ os obedientiam, ut corrigeret ſuo facto parentis inobedientiam. Patriam Virginis quæritis? parvula Nazaretha fuit. gentem? Galilæa, omnium inter Iudaicas contemptiſſima. Virum? Ioſephus eſt, cui deſponſata erat. Sponſi titulos? faber erat. Mores? inculpatiſſimi. Elegit humiles Deus, ne quid in hoc mirabili opere ſibi vindicaret mundus. elegit pios, ne quid criminis illis impingeret improbitas. Elegit caſto conjugio junctos, ne deeſſet, qui fidem faceret rei alioquin incredibili, virginem citra virilem operam peperiſſe. Vacabat cœleſtibus Virgo, cum cœleſtem ſalutationẽ gratiæ plenam exciperet. Gratiæ eſt vivere, ſed communioris, Gratiæ eſt ſecundum legem Dei vivere, ſed & hæc plurium eſt. Gratiæ eſt Meſſiam expectaſſe, ſed & hæc non unius. Gratiæ eſt ex tot millibus unam eligi, quæ Meſſiam conciperet. at hæc Mariæ propria eſt. Gratiæ eſt, eundem peperiſſe. & hæc propria. Gratiæ eſt benedictam eſſe inter mulieres & venturis ſeculis matrem Domini vocari. & hæc propria. Gratiæ eſt matrem fieri & Virginem permanere. & hęc propria. Gratię eſt Verbum, quod ab ęterno fuit apud Deum, accedere ad carnem & in carne carnem fieri. & hæc propria. Gratiæ eſt, cœleſtem partum cœleſtis regis virtute ſanctificari. & hæc propria. O verè gratia plena, quia plena ſanctitatis, ſinceritatis, pudicitiæ, caſtitatis, integritatis, fidei. Quis hanc gratiam multiplicem explicet? quis huic gratiæ gratias agendo ſufficiat? *Ne metuas* inquit Angelus, *Maria: nam inveniſti gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen ejus Ieſum.* Beata virgo. Placuiſti Domino, quia non placuiſti tibi. Dominus tecum, quia Deum paritura es. Inveniſti gratiam apud Deum, quia non meriti tui, verum miſericordiæ divinæ fuit, unam te ſeligi, quæ mundi Servatorem ferres. abjice metum ſeculi, quia conceptura es gaudium mundi. *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te & virtus altiſsimi obumbrabit te, ideo quod ex te naſcetur, filius Dei vocabitur.* Cœleſtem fore partum credidiſti, quia cœleſti opifice peragendum audiviſti. Concipis & fœcunda fis, ſine virginitatis detrimento. Sponſa es Ioſephi. ſponſa Spiritus ſancti. Iungeris Ioſepho, ſed non ut te matrem faciat. Iungeris Spiritui ſancto, ut mater fias. Iungeris Ioſepho, ut virginitatis cuſtodi & teſti. Iungeris Spiritui ſancto, ut divina virtute filium Dei gignas. Sanctus hic divinæ naturæ cum humana congreſſus non violavit pudicitiam tuam, ſed conſecravit. Vbi libido intercedit, naſcitur immundum & peccato

obnoxium. Vbi Deus intercedit,ſancta ſunt omnia. Aliæ hic hominis partes, aliæ Spiritus fuere. Tuum fuit obſequi, Spiritus obumbrare te. tuum admirari, Dei mirabilia facere. tuum credere, Dei myſteria moliri. tuum acquieſcere voluntati divinæ, at Spiritus venire ſuper te, ut Regi aulam, Deo templum, ſponſo cœleſti thalamum procuraret. Et decebat, eum,qui è cœlis venerat, ad cœlos vocabat, nil niſi cœleſtia doceret, cœleſti modo naſci. Conveniunt Deus & natura, creator & creatura, opifex & opus, ut partus utriuſque & Dei & naturæ, creatoris & creaturæ naturam referret. Credis Maria, Deum poſſe, quicquid vult, & velle,quod futurum nunciavit. Credis Maria,quia exemplum à cognata Elizabetha capis,quæ cum deploratæ eſſet ſterilitatis, præter omnem ſpem concepit. Credis Deum tam facile dare conceptum Virgini,quam dedit ſterili. hoc beatior, quod cum plures ſteriles pepererint hominem ſolum,tu eum paries,qui divinam & humanam naturam in ſe unus complectetur. Felix puerpera,felix Deipara. Puerpera eris, quia puer hic ex te naſcetur. Deipara eris,quia filius Dei vocabitur. *O profundas divitias ſapientiæ & ſcientiæ*
Rom. 11 *Dei: quam incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus.* Vt Deus cœlum uniat terræ, hominem ſibi, eadem virgo ſtupendo nexu & hominem fert & Deum. Tantę erat molis lapſam ſalutem reparare. Advertite Auditores,quis, qualis, quantus puer in præſepi recubet. idem affinis Deo, quia Deus eſt, & homini,quia homo eſt, ut Deum & hominem reconciliaret. Nec enim placare iram patris potuit, niſi Deus eſſet. nec ſuſtinere, niſi Deus pariter & homo eſſet. Ejuſdem erat & mori & mortem vincere. illud humana imbecillitate præſtitum, hoc divina virtute. merita Chriſti quiſquis agnoſcit, Deum eſſe credit. quiſquis patiendo meruiſſe, hominem. Sperandum in illo fuit,ergo Deum eſſe oportuit. Invocandus fuit, at hic Dei honor. remiſit peccata, & hoc ſolius Dei
Matt. 4. eſt. Eſuriit puer,ſitiit puer,defeſſus fuit,at hæc hominis ſunt. Idem
Mat. 14 chiliadas aliquot paucis panibus ſaturavit,aquas vivas reſtinguendæ animarum ſiti propinavit, ſub peccati onere feſſos ad ſe vocavit,ut reficeret,quod Dei eſt. Vectigal ſolvit Cæſari, ut ſe homi-
Mat. 17 nem fateretur,ſed & piſci didrachma imperavit,ut Deus agnoſceretur. emiſit ſpiritum homo, ſed poteſtatem reſumendi habuit Deus. Damnatur & tamen juſtificat, interimitur & vivificat, precatur & exauditur, precatur & exaudit. altero hominem ſe, altero Deum teſtatus. Quod ſi cui incredibile videtur, Deum ex homine naſci,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

naſci, conſiderate quid prædixerit propheta Baruch de filio, qui in terris viſus eſt & cum hominibus converſatus eſt. *Hic eſt Deus noſter & non æſtimabitur alius ab eo. Hic adinvenit omnem viam diſciplinæ, & tradidit illam Iacob puero ſuo, & Iſrael dilecto ſuo. Poſt hæc in terris viſus eſt, & cum hominibus converſatus eſt.* Abripit me tantæ rei admiratio, quoties ſuſpiciendum illud prophetæ Micheæ vaticinium cogito; Bethlemam alloquentis: *Ex te egredietur, qui mihi ſit dominator in Iſrael, & egreſſus ejus ab initio, à diebus æternitatis.* Cum dies æternitatis nominat, generationem æternam cogitate. cum egreſſum è Bethlehem, eam generationem, quæ in tempore accidit. Bis enim genitus eſt puer. ſemel abſque initio, ab æterno. ſemel in tempore. ſemel de Deo Deus, de lumine lumen. ſemel ex homine homo, ex carne caro. ſemel ex immortali patre immortalis, ſemel ex matre mortali mortalis. Priorem generationem *quis enarrabit?* poſteriorem enarramus jam. Aliter genuit eundem filium pater, aliter in tempore depromſit. genuit ante mundum, ante & extra omne tempus, depromſit in mundo, ut mundus per ipſum renaſceretur. Deus erat in Deo, Deus apud Deum. duos per omnia pares nulla res diſcernebat, niſi proprietas gignentis & geniti, proloquentis & verbi.

Baruch. 3. — *Mich. 5.* — *Eſ. 53.* — *Auguſt.*

Maria plena fidei, plena Spiritus ſancti, Dei hoſpita, creatoris ſui facta domicilium, inter mulieres omnes divino munere benedicta, poſtquam ex Angelo ſalutatore intellexiſſet, Elizabetham cognatam ſextum jam menſem eſſe gravidam, ſuperatis montibus vallibuſque, ædes cognatæ ſubit & gravidæ gravida occurſat. Gaudet utraque non tam de felicitate ſua, quam aliena. altera quippe reſipiſcentiæ doctorem. altera Euangelii utero gerebat. altera illum, qui terreret peccatorem; altera, qui erigeret. Erupit in mutuas gratulationes gaudium, & concuſſus Dei ac Domini præſentia Elizabethæ venter. Exiliit in utero Iohannes & divinam ejus virtutem ſenſit, cujus deſtinatus erat præco. Exiliit tripudianti ſimilis, quia paranymphus Sponſo ſuo occurrit. Intra materni uteri ſinus occulto motu prædicat, quem olim voce ſua publicè eſſet prædicaturus.

Luc. 1.

Conveniunt duæ matres diſparis ſortis: una viro agnita, una virgo: una mater famuli, una mater Domini: una anus grandæva, una juvencula: una ſi ætatem ſpectes dignior, una ſi fœtum dignior: utraque divino beneficio uterum gerens. Conveniunt infantes duo mirabiliter nati. alter de ſterili ſervus, alter de virgine Dominus:

nus : alter homo, alter Deus quoque : alter peccator, alter abſque peccato : alter adoranti ſimilis, alter adorato : alter ſanctificans, alter ſanctificatus : alter prophetarum maximus, alter hoc ipſo major : alter utroque parente homine natus : alter matre homine, ſpiritu patre; alter ſequuturus naſcendo, alter anteceſſurus obſequendo. Vnus ſimilis lucernæ, alter diei : unus præconi, alter judici : unus præcurſori, alter imperatori.

Luc. 2. Quæ dum in Iudæa geruntur, *Exiit edictum à Cæſare Auguſto, ut cenſeretur univerſus orbis*, qui Romanorum imperium agnoſcebat. Ita viſum providentiæ divinæ, ut ſub Imperatore maximo imperator naſceretur maximus, ſub principe olim juventutis princeps ſalutis, ſub Pontifice maximo, Pontifex maximus. Evoluta in hoc tempus fuere prodita olim de Meſſia vaticinia, quem in id tempus naſciturum prædixerant, quo nec integra eſſet Iudæis Majeſtas regia, *Geneſ.* 49. nec ablata prorſus. *Non auferetur ſceptrum de Iuda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium.* Exiit edictum à Cæſare, ea tempeſtate, qua prædictum, ut *lex Meßiæ exi-* *Eſ.* 2. *ret è Sione & ſermo Domini de Hieruſalem.* Non lex vectigal exigens, ſed obedientiam, non lex populis gravis, ſed amabilis & ſalutifera. non quæ invitis extorqueret bellorum pabula, ſed quæ à volentibus poſceret obſequium, fidem, amorem & reverentiam numinis. Voluit Auguſtus cenſeri orbem univerſum. Voluit Meſſias cenſeri orbem credentium in ipſum. Voluit Auguſtus cenſeri ſubditos ſuos. Meſſias ſuos. Auguſtus, ut quibus præſidiis inſiſteret pacis bellique temporibus, in comperto haberet. Meſſias, ut ex quibus Eccleſiam ſibi colligeret. Auguſti omnis poteſtas brachii fuit ſecularis. Meſſiæ ſpiritualis. Auguſti Danubio & Euphrate claudebatur. Meſſiæ ſe à mari ad mare extendit juxta prophe- *Zach.* 9. ticum ſermonem. Auguſtus bellaturus venit, adverſus principes hujus mundi : hic noſter Meſſias debellaturus bella mundi, quæ geruntur ſub vexillis Sathanæ. Illius imperium violentiæ plenum fuit, hujus manſuetudinis. illius plenum minarum, hujus benefi- *Luc.* 9. ciorum. Ille perdere venit, hic ſervare. ille præſentis ſeculi princeps, hic futuri. Illi gladius hominum ſanguine rubuit, & ſic parta pax terris : huic proprio ſanguine rubuit crux, & ſic parta pax cœlo & terris. Ille feroces, robuſtos, opulentos ditionis ſuæ miniſtros eſſe maluit. hic tenues, humiles, rudes elegit. Ille adverſus hoſtium ſuorum potentiam mundi ſe viribus armavit. hic ſpiritu oris & verbo Euangelii contudit inferorum poteſtates, erigentes

ſeſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

ſeſe adverſus Dei gloriam. Auguſti Pontificatum & principatum *Heb. 7.*
rapuit alter. hujus nemo. Quotquot ſub Auguſto cenſi ſunt, ſervitutem profeſſi ſunt. Quotquot ſub Ieſu noſtro, nomen dant liberati. Ille donaria poſcit. hic ſalutis æternæ donativum ſuis confert. Pax erat Romano imperatori, naſcente Chriſto, ut alterius pacis crederetur autor hic princeps pacis. clauſæ Iani bifrontis fores, ut per Meſſiam recluderentur fores & portæ cœlorum. Natus quippe novus rex Salem, hoc eſt pacis, qui peccatores Deo reconciliaret, *qui mederetur contritis corde, captivis prædicaret indulgentiam, qui prædi-* *Eſ. 16.*
caret annum placabilem Domino, & conſolaretur omnes lugentes, & poneret fortitudinem lugentibus in Sion, & daret iis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mœroris. Pacifice Ieſu, tranquilla nos, ne conſcientia ulterius accuſet nos. Pacifice Ieſu, tranquilla Patrem, ne fulmine juſtiſſimi furoris proſternat nos. Pacifice Ieſu, tranquilla hoſtes noſtros, ne ulterius illi à nobis, aut nos ab illis diſſideamus. Devinci nos hominibus, devinci nos Deo, devinci nos nobis. Hæc illa animi pax & tranquillitas eſt, quam nec ſenſit in ſe Auguſtus, nec aliis dedit. Hæc illa ſecuritas, quæ ſecuros nos eſſe non ſinit. Hoc otium, quod in ſalutis negotio nos ocioſos eſſe non patitur. Mundi pacem vel hoſtis turbat vel ſuſpicio violat, vel intercurrens calamitas caſtigat, vel tempus finit. Noſtram cum Deo pacem Chriſtus conciliat, Spiritus roborat, fides continuat, precatio fovet, recti conſtantia æternam facit. Faceſſant bella, lites, latrocinia. Chriſtus vera pax advenit. Faceſſant odia, *Auguſt.*
hodie cœli mel ſtillant. Fugiat mors, quia vita hodie de cœlo deſcendit. Ceſſet omnis ſollicitudo, & dolor, & planctus. hodie litis inter Deum & nos ſequeſter natus eſt.

Dum Cæſaris juſſu quiſque in civitatem ſuam ac tribum proficiſcitur, *ut profiterentur*, ecce venere una Ioſephus & Maria, principis ſui mandato manifeſto, Dei occulto. Ioſephus, qui credebatur vulgo eſſe Mariæ vir. Maria, quæ ſine viro gravida erat. Ioſephus cœlitus admonitus, ne Mariam deſereret. Maria cœlitus admonita, ne metueret. Ioſephus Dei auctoritate in eventum plenum prodigii intentus. Maria divinis conſiliis placide acquieſcens. Parent poteſtati ſupereminenti, quia ſe ſubditos agnovere, nec detrectarunt audire ſuperiorum monita, neſciæ rebellionis animæ. Accurrit virgo prægnans, nec fugit oculos hominum bene ſibi conſcia. nec faſtidit obſequium mariti, paritura ſuum & Ioſephi dominum. non dedignatur fabro ire comes, quæ Re-

gem

gem geſtabat, nec haberi ejus uxor, quæ tota Deo fuerat dedicata. Dum Bethlemi eſt, oppidulo vili, claro tamen Davide conditore, *peperit Maria filium ſuum primogenitum, & pannis eum involvit & reclinavit in præſepi, quia non erat locus in diverſorio.* Placuit
Mich. 5 Bethlehem, ita ferentibus oraculis: *Et tu Bethlehem Ephrata, parvula es in millibus Iuda, ex te egredietur, qui erit dominator in Iſrael.* Hoc futurum, antequam fieret, intelligebant Scribæ, qui percunctanti Herodi reſponderunt, Meſſiam in civitate Bethlehem naſciturum. Quantæ rei gloriam duæ puſillæ civitates inter ſe partitæ ſunt. Bethlehem & Nazareth. illa Iudæ, hæc Galileæ civitas. illa nativitatis, hæc conceptionis & educationis Chriſti fama nobilis. Ambæ myſterium voce occultantes. Bethlehem domus panis eſt, in qua ſacra virguncula protulit panem illum
Ioh. cœleſtem, unde qui ederit, non morietur in æternum. A Nazareth Nazareni dicti. at quid hoc Nazarenum eſſe? nonne ſanctum? nonne conſecratum Domino? At quæcunque lex Moſaica juxta carnem præſcribit de conſecrandis Nazaræis, in Chriſto completa ſunt ſecundum ſpiritum. Naſcitur in urbecula, in qua domum nullam, peculium nullum habuit cœli terræque Dominus. Naſcitur noctu, ſine die, per quem factus omnis dies, ſine luce, qui lux mundi futurus erat. Non erat illi locus in diverſorio, qui locum vivendi ſingulis indulget. Naſcitur peregrinus extra Nazaretham, ut minus de natali ſolo ſolliciti quiſque eſſemus. Naſcitur in itinere, ut nos in via peregrinationis noſtræ renaſceremur. Peperit Maria filium. ergo hominem. peperit ſuum filium. ergo ex ſuo, hoc eſt Davidis, ſanguine natum. Peperit primogenitum, quia non præceſſit alius. peperit ſibi unicum, at nobis quoque primogenitum. quos ſibi fratres adſciſceret, ne ſolus ſine fratribus accederet Patrem. Qui ſine fœmineo partu fuit ab æterno unicus patri, ſine virili congreſſu fuit unicus matri. Involvit infantem faſciis, ut ſciſſam humani generis charitatem redintegraret, & candida glorioſæ immortalitatis veſte nos indueret. Iacet in pannis, qui regnat in cœlis, ſpirat in cunabulis, qui tonat
Auguſt. in nubibus. Ponitur in præſepi. nec dedignatur has anguſtias ubique præſens regnator univerſi. Aſſidet Ioſephus & Virginem peperiſſe ſtupet. Aſſidet Maria, & matrem ſe læta gratulatur. Nec quia peperit ſine viro terretur, ſed quia genuit ex Spiritu ſancto miratur. O virilis infantia, per quam creſcimus in menſurã adulti Chriſti. O felices panni, quibus peccatorum ſordes deterguntur. O

præſepe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

præſepe ſplendidum, in quo cibus invenitur animarum. O beati vagitus, per quos ab æternis ploratibus liberamur. O lenes faſciæ, per quas vitiorum vinculis expedimur. Atque hic eſt partus Virginis unicus, cui nec anteceſſerat ab orbe condito ullum exemplum, nec ſecutum eſt. Quocunque me verto, implicor miraculis. quicquid loqui aggrediar, ſapientiæ humanæ paradoxum eſt. quicquid mente complecti, mente majus eſt. Veteris Eccleſię ſanctiſſimas voces audite: venit in mundum, per quem factus eſt mundus: conditor Mariæ natus ex Maria: filius David, & idem Dominus: ſemen Abrahæ & tamen ante Abrahamum: creator cœli, nunc creatura: fabricator terræ, factus in terra: divina nativitate inviſibilis, humana viſibilis, utraque admirabilis: qui natus *Auguſt.*
de patre fecit nos, qui natus de matre regenuit nos: ſpecioſus in forma Dei, contemptus in forma ſervi; natus in ſeculo, qui fuit ante omne ſeculum. Quæ peperit & mater & virgo eſt. quem peperit & infans & verbum eſt. Infans, qui ſibi antequam naſceretur & uterum de quo naſceretur, & locum ubi, & tempus quo naſceretur, præfinivit. Lactat mater cibum ſuum, panem nempe cœleſtem, per quem ipſa vivere debuit. Nutrit Deum, à quo ipſa nutritur. geſtat infantem ulnis, cujus virtute ipſa eſt, vivit & movetur. Immenſus carne tegitur, videtur inviſibilis, incorporeus lacte veſcitur, impalpabilis palpatur, incomprehenſibilis comprehenditur. Audiat omnis ætas, quod nunquam audivit. Extitit ipſi virgini filius, qui erat Sponſus: ipſe genitus, qui erat genitor. fecit gravidam ipſe, qui erat naſciturus ex virgine, nam idem Deus fuit cum Spiritu, qui inumbravit ipſam. In principio naſcentis mundi, *Geneſ. 1.*
factus eſt homo ad imaginem Dei. hoc die renaſcentis mundi induit Deus ſimilitudinem noſtram, & verbum caro factum eſt. *Ioh. 1.*
Tunc homo Deus eſſe voluit per ſuperbiam, hoc die Deus homo factus eſt per humiliationem. Tunc primus Adam ſolo Deo operante vitam accepit. nunc ſecundus Adam ſolo Spiritu operante homo fit. Primus homo de terra terrenus. Secundus homo de cœlo cœleſtis. Hic dies eſt, quo filius Dei deſcendit in terras, ut per ipſum aſcendamus in cœlos. Hic dies eſt, quem fecit Dominus, filio ad nativitatem, nobis ad felicitatem, ſibi ad gloriam. *1 Cor. 15.*

Vt omnes mihi dies ex voto cedant, gratulationes gratulationibus ſubtexantur, non ob hoc mihi placebo. Verum ut hic dies nobis ſalutaris eveniat, eſt quod mihi, eſt quod toti orbi gratulor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Damnis, luctu, vexationibus percutiatur animus. Nullus dies, nulla hora ſine querela abeat. non idcirco me miſerum judicabo. quia per hunc nativitatis Chriſti diem proviſum eſt Chriſtianis, ne quis ater ipſis dies eveniat. Pone me, quiſquis es, in opulentiſſima domo, in qua pictis tabellis aureiſque tapetis fulgent laquearia. Malim ego Bethlemi eſſe, in ſtabulo Redemtoris mei, ubi auri argentique eget auri argentique creator. Pone me in regum atriis & delicato apparatu; feliciorem me credam, ſi laſſa cervix mea in manipulo fœni juxta puerum hunc requieſcet. Transfer me in Principum cubilia, molliſſimum ſupponite corpori meo tomentum. quieſcam ego mollius in præſepi tuo Chriſte, ubi anima mea ſolatium invenit, ubi paupertas pro luxuria eſt, indigentia pro opibus, pro ſplendore vilitas, pro elegantia ſordes. Fac me prætextatum, candidis me veſtibus vel purpuratis induite. non fero tam viles habitus. Tunc illuſtri me veſte indutum putabo, cum panniculis tuis & paupere amiculo involvar, auguſtiſſime puer. Fac me victorem omnium gentium. Adorent me Orientis & Occidentis reges. triumphalibus curribus imponar. Sequatur victorem ſuperbum magnifica pompa. Ego totum hoc fortunæ regnum deſpiciam, dummodo cum Chriſto humilis, & contemptus mundo habear. Aſcendere mihi videor in cœlos, cum in ſtabulum hoc deſcendo: inclareſcere, cum in diverſorio noſcor nulli: diteſcere inter egenos, æſtimari, dum inter hos contemnor. Fingite guſtui blandiri popinam, aures vocum ſono, oculos ſpectaculis, nares odoribus recreari. Plus voluptatis capio ex tuguriolo tuo Chriſte, ubi bos & aſinus admugiunt opifici ſuo, ubi aures recreat vagitus filii Dei & ſuffitum fragrantiſſimum fundit floſculus Ieſſe. Alias voluptates ratione compeſcimus. hanc ut maximam complector. aliis utuntur filii hujus mundi. hac totus & animitus fruor. Alias voluptates vix bonas puto. hanc ſummum bonum. Aliarum voluptatum cauſa nihil facit ſapiens. hujus Chriſtianus omnia.

Verum nihil adhuc de neceſſitate Cunarum Chriſti dixi. Ea à communi omnium noſtrûm miſeria eſt. hæc à peccato. Etenim poſt violatum à primis parentibus fedus, excidimus primævo felicitatis ſtatu, quo tenerrime nos habebat Deus, & ſpe cœleſtis hæreditatis, cujus præludium exhibebant Paradiſi amœnitates. Inauditum ante mortis & calamitatum non unum genus nulli erat terribile. quin natura omnis æqua & propitia arridebat integris.

Geneſ. 2.

Involvit

Involvit eadem audacia & parentes & liberos. peccato, quia in ipſis eramus; reatu, quia in ipſis peccaveramus. Gaudebat Diabolus, quia quem formaverat Deus creando, deformaverat peccando. Gaudebat cum homine ſe miſerum eſſe, qui ſolus inter tot creaturas miſer fuerat. Volupe illi erat, poſt violatum rebellione cœlum, terram quoque ream peragi, ut quocunque reſpiceret Deus, operis ſui deformitatem & improbitatem adſpiceret. Exin omne malorum genus terris incubuit, & verſo in iram divino favore, naturam univerſam iniquam & novercam experti ſumus. Clamabat lex: Hodie morere. clamabat peccatum, mancipium *Geneſ.* 2.
meum es. Semota longe utriuſque lethi neceſſitas, ilicet gradum *Rom.* 6.
corripuit. Divortium fecere Deus & creatura, cœlum & terra. deſiit eos amare creator, qui ipſum deſeruerant prius, nec egit cum iis familiarius, quos prævaricatio ſejunxerat. Hac rerum noſtrarum miſeranda facie, ſic Deus dilexit mundum, ut de Filio ſtatue- *Ioh.* 3.
rit, qui ſe obſidẽ & vadem ſiſteret pro peccatis noſtris. Movebat controverſiam gratiæ divinæ divina ſeveritas, ſeveritati divinæ divina gratia. Ne periret homo, veniales codicillos obtulit gratia. Vt periret homo, fatales codicillos obtulit juſtitia. Hujus vox *Ezech.*
erat: *Anima quæ peccavit, morietur.* Illius, *ubi peccatum abundat ſuper-* 18.
abundabit gratia. Hujus, *non vult Deus mortem peccatoris, ſed ut reſipi-* *Rom.* 5. 2 *Pet.* 3.
ſcat & vivat. Illius, *Maledictus, qui non permanet in omnibus quæ ſcripta* *Deut.* 20
ſunt in libro legis, ut ea faciat. Hujus, *miſericors eſt Deus ſecundum multi-* *Pſal.* 68 *Rom.* 6.
tudinem miſerationum ſuarum. Illius, *Stipendium peccati, mors.* Iuſtitia ſe iniquitatem odiſſe profitebatur. Gratia, miſericordiam adverſus juſtitiam gloriari. Pœnam exigere, juſtitiæ fuit. condolere peccatori, gratiæ. illud legis latæ veritas poſtulabat. hoc Dei erga creaturam charitas, &, ut ita loquar, affectus ſuadebat. Intervenit Sapientia, juſtitiæ & gratiæ adoranda conciliatrix, & ita de rerum ſumma ſtatuit: ut & juſtitiæ divinæ ſatisfieret, nec minus ſe explicaret miſericordia. ne aut videretur Deus judex non lenis, nam infinite benignus erat; aut pater non juſtus, nam infinite malum oderat. Hoc temperamentum in Infante Chriſto ſuſpicite, qui naſci voluit, & rem tantam à paupertatis profeſſione ordiri, ut cruento mortis ſuæ ſacrificio juſtitiam gratioſe, & gratiam juſte exequeretur. Non potuit his partibus defungi Angelorum aliquis, quia culpa hominis erat. nec potuit inter peccatores reperiri, qui expiaret alienum crimen, ſuo crimine reus, & nomina noſtra apud Deum expungeret, ipſe animæ ſuæ debitor. Placuit Deo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Heb. 2. filium mittere, qui non *aſſumſit Angelos*, ſed *ſemen Abrahæ*, qui cum filius eſſet, patrem placaret & exoraret; & cum homo eſſet, hominum delicta morte expiaret. Hic puer hodie natus eſt. hic filius hodie nobis datus eſt. ut felix videri poſſit culpa, quę tantum Redemptorem meruit. Cauſam nativitatis quæritis in cœlo? Dei patris miſericordia eſt. Cauſam quæritis in terris? miſeria noſtra eſt. in cœlo? Dei judicis juſtitia eſt. in terris? peccatum eſt.

Accedite, accedite peccatores ad Cunas Chriſti, non oculis, ſed fide. non pedibus, ſed obſequio, non ut manibus eas palpetis, ſed animo, ſed pia & plena devotionis mente. Accedite ad Præſepe infantis, ſpei veſtræ anchoram, conſolationis fontem, miſeriæ aſylum, gratiæ fundamentum. Si gravis vobis eſt tyrannis Sathanæ, hic rex veſter jacet, Sathanæ victor. Si iram Dei extimeſcitis, hic ſacerdos veſter jacet, tradendus propter lapſus veſtros. Si devios error agit & ſeculi hujus dementia, hic propheta veſter eſt, qui viam adaperiet, qua ad cœlos itur. Videte longitudinem, latitudinem, ſublimitatem, profunditatem Cunarum Chriſti, & longitudinem, latitudinem, profunditatem divinæ charitatis agnoſcite. *Eph.* 3. Quid ceſſatis venire filii Abrahami ſecundum carnem? vobis toties promiſſus eſt hic puer, vobis natus, ad vos primum miſſus. *Ioh.* 8. *Act.* 13. Expectatis magnificum Meſſiam? at promiſſus eſt pauper. expectatis pręliantem? at promiſſus eſt princeps pacis. expectatis cum comitatu & pompa? at audiiſtis pullo aſinæ vehendum. expectatis triumphantem in terris? *Eſ.* 53. at verberandus erat, contemnendus erat, crucifigendus erat. Cur pacem vobis fingitis, qualem mundus dat? venit ut Deum nobis reconciliaret. cur Salomonis ſceptra repoſcitis? regnum ipſius in cordibus noſtris eſt. non potuit majeſtas ipſius eſſe glorioſior, quam adventu vili & contempto: nec virtus major, quam in debilitate: nec poteſtas, quam in infirmitate. *2 Cor.* 12. Talis promittebatur, talis expectabatur, talis exhibetur. Excipite Meſſiam veſtrum; nam teſtimonium habet à Deo, à patribus, à prophetis, ab Angelis, à Virgine, à Sponſo Ioſepho, à ſacerdote Zacharia, à præcurſore Ioanne, ab Elizabetha, à paſtoribus, à magis, à Simeone, ab Anna Phanuelis filia, ab ipſis Scribis, pronunciantibus ubi eſſet naſciturus Meſſias. denique ab ipſo Herode metuente. Præeunt ad Cunas paſtores Iudæi, conterranei veſtri, & viam monſtrant, qua eundum. Eunt paſtores ad paſtorem, humiles ad humilem. neſcit Cæſar, neſciunt præſides, neſcit Herodes, neſciunt Phariſæi, ubi natus ſit Meſſias. Norunt paſtores,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

res, & noctu vigilantes puerulum gregatim accedunt. Nec enim *Chryſoſt.* invenitur Chriſtus à dormientibus ſed vigilantibus. His comitibus adite diverſorium, & invenietis infantulum involutum faſciis & repoſitum in præſepi. Non creditis Virginem parere poſſe, & tamen creditis virgam Aaronis aridam floruiſſe, fronduiſſe & fructus tuliſſe. *Num.* Dicite mihi, quomodo virga hæc protulit, quod nec à *17.* ſemine ſuggeri nec à radice potuit? Et ego dicam, quomodo *Auguſt.* Virgo conceperit, & pepererit. Sed nec vos poteritis conceptum virgæ explicare, nec ego partus virginei modum. Peragit omnipotentia, quod non poteſt humana impotentia, nec capit diffidentia.

Poſt Iudæos, accedite ad Cunas vos è gentibus nati, quos hic puer populum vocavit, cum populus non eſſet. Accurrite ad hanc opulentæ paupertatis domum, & glorioſæ egeſtatis hoſpitium. Præeunt Magi, ſive Perſæ, ſive Chaldæi, & ſtella duce accedunt gentilium quoque redemptorem. qui omnibus perſpicuus eſſe voluit, quia ſervandis omnibus venerat. Hic nimirum ſtella eſt, quam prophetia Balam ex Iacob exorituram prædixit. Sequamur *Num.* magos, alienigenæ alienigenas, ut puerulum regem adoremus. *24.* Conſiſtit ſtella, inventa domus eſt, inventus rex eſt. Non parietes magnis & precioſis majorum vultibus refulgent, non marmora marmoribus diſtincta ſunt, non picturæ prætexuntur atriis, non columnæ, non ſtatuæ exornant porticus. Præſepe videmus, in *quo bos novit poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui.* Tigna videmus ſemiruta, tecta araneorum telis plena, in quibus retexendæ ſalutis telam orditur Servator. Rimis & fiſſuris ubique hiant tecta, ut Solem juſtitiæ illuſtret Sol naturæ. Anguſtum habitaculum eſt, & minus contento. nec minus auguſtum, quia majus in ſe habet omni eo, quod in terris eſt maximum. Idem atrium, penetrale, veſtibulum. Noluit diſtinctis ſpatiis habitare, qui omnibus præſens eſt. Sub hoc tecto tam ſordido editus eſt in lucem ille, cujus principatus eſt ſuper humeros. Nulli circumſtant ſervi, nullæ obſequuntur famulæ, aut puello aut puerperæ. Ipſi ſibi domini & famuli. Servire venit, qui naſcitur, nō imperare. miniſtrare, non dominari. Nulla hic ſupellex, nullum patrimonium. non diſtincta cubile, culcitra, ſtragulum, opertorium. Ponitur in ſtabulo & Deus in illo. Cunæ præſepe ſunt, fœnum pro culcitra eſt, fœnum pro ſtragulo, fœnum pro opertorio. Supervacua faſtidit, qui hæc ipſa condidit. frugalitate occultat magnificentiam, & ex rerum af-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

fluentia, vix capit, quantum eſt neceſſarium, ille, cujus eſt terra & plenitudo ejus. Deſtituitur naturæ bonis, quæ tota eſt illius, & artium præſidiis, quas ipſe docuit. Sola animi magnitudine felix eſt, qui major eſſe non poteſt, quam cum omnia deſpicit. Ita naſci expediebat, ut ſe Meſſiam promiſſum oſtenderet. ita naſci, ut divitiis nos cœleſtibus impleret. ita naſci, ut exemplo humilitatis præiret ſuperbis. ita naſci, ut paupertatem ferre doceret divites hujus mundi. Ita naſci, ne leve eſſet credere; & ea amplecti, quæ cunctis adlubeſcunt. Alia A. O. hominum, alia Dei conſilia ſunt. Illi res viliſſimas quæſito ſplendore illuſtrant. hic res maximas viliore ſcena exhibet. Tenuis fortunæ mater eſt, domus contempta, habitus contemptior. Similis nativitati vita ivit. Quos enim adſcivit diſcipulos, non è magnatum atriis, non è phariſæorum cathedris, non è philoſophorum ſcholis, ſed à telonio, à retibus ad ſe vocavit. Per famem, per convitia, per ludibria, per omne malorum genus ad immortalitatem contendit. *Nulla eſt* Meſſiæ
Eſ. 53. *ſpecies, nullus decor. Vidimus & non erat aſpectus, & deſideravimus eum de-*
1 Cor. 1. *ſpectum & noviſſimum virorum.* Infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia. At ſi purgatis animi nebulis hæc ipſa propius inſpicietis, Deum immortalem, in quanta vilitate quam pretioſum depoſitum, in quanta humilitate, quantam ſublimitatem, in quanta paupertate quantas divitias, in quanta infirmitate quantam virtutem, in quanta ignominia quantam gloriam, in quantis laboribus, quam abſolutam requiem inveniemus. Facile erat puero huic in ipſa totius orbis metropoli naſci. ipſam Romani Imperatoris arcem aut Capitolium occupaſſe. inter principes, ſatellites & applauſus populi exire in lucem. Verum diſplicuit Deo iſte fulgor, ne rebus æternis nomentaneæ, ſpiritualibus corporeæ, cœleſtibus terrenæ, fluxæ ſolidis fucum facerent. Si ullibi, etiam hic regnum cœlorum grano ſinapis eſt ſimile, quod ſpecie puſillum eſt, virtute maximum. Faciem naſcentis Chriſti ſi intueamini, Iudæis ſcandalum eſt, gentibus ſtultitia. at ſi penetres, divinam ubique adores ſapientiam.

Quin inter hæc ipſa humilitatis ſigna quamplurima, emicant argumenta divinæ ſublimitatis. Annuntiatur pauperculæ Virgini, ſed per Angelum: deſponſatur fabro, quem tamen Deus alloquitur in ſomno: naſcitur ex virgine, ſed opificio Sp. ſancti: reclinatur in præſepi, ſed canunt Angeli: Vagit puer in cunis, ſed trepidat rex Herodes. Non eſt locus illi in diverſorio, & adoratur à

Magis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Magis. pauper eſt. nec minus thus, myrrham, aurum, regum donaria accipit. aurum quia rex eſt. thus, quia ſacerdos eſt. myrrham, quia moriturus eſt. Vita ejus nihil popularius. Et tamen quid regalius? quam verbo ejicere ſpiritus, dicto ſedare ventos ac fluctus, contactu ſanare leproſos, ſimplici juſſu omne morborum genus. Capi ſe paſſus eſt, ſed ad ejus vocem conciderunt armati ſatellites. Mortuus eſt in cruce, ſed quid hac morte potentius, quæ concuſſit elementa mundi, Solem obſcuravit, ſaxa diſcidit, monumenta aperuit, mortuos excitavit.

Attolle te peccatrix anima & quoties peccatorum ſubit memoria, Præſepe Chriſti cogita, in quo Agnus Dei jacet, tollens peccata mundi. Quoties lachrymæ pœnitentiæ teſtes oboriuntur oculis, toties in puerum hunc oculos dirige. ſiccabit eas maximi & clariſſimi numinis conſpectus. Adeò ejus majeſtas te perſtringet, ut nihil aliud velis aſpicere, in nullo alio hærere. Hic puer tibi diebus ac noctibus cogitandus eſt. hic contra carnem, Sathanam, mundum advocandus. Venit, ut generi humano ægro diu & affecto mederetur: Venit, ut quicquid infernalis principis furor concuſſit, in locum ſuum reſtituat. Venit, ut demerſo in tenebris orbi affulgeat novum & ſalutare ſidus. Cauſam tuam ſi juſtitia damnabit, clementia aſſeret, & utut nocentem te invenerit, innocentem in ſe faciet.

Ne extimeſce accedere ad Deum, nam idem frater noſter eſt, *Heb.2.*
ejuſdem carnis & ſanguinis nobiſcum particeps. Iſto nomine ipſe nos appellat in Pſalmis: *Annunciabo nomen tuum fratribus meis, in medio Eccleſiæ laudabo te.* *Pſal.21.* & apud Eſaiam, *Ego & pueri, quos dediſti mihi Deus.* *Eſa.8.* Audi cognationis vocabula. Frater noſter eſt, nobis in omnibus ſimilis excepto peccato. Quantum eſt miſeriarum ſolatium, videre in cunis vagientem miſericordiæ paſtorem. quantum, videre pontificem, qui condolere nobis poſſit, quia homo eſt, & velit, quia frater eſt. *Heb.4.* *Heb.5.* Si in lachrymas ſolvimur, lachrymavit & ipſe in diebus carnis ſuæ. ſi divinam opem deſtituti imploramus, imploravit & ipſe cum clamore valido: ſi angimur, etiam ipſius anima anxia fuit ad mortem uſque. Si fames, ſitis, æſtus, dolores, laſſitudines, pericula nos exercent, paſſus eſt eadem. Si mors terribilis eſt, terruit & ipſum. Vnum hoc agendum ſedulo, ne fratri diſſimiles omnino ſimus. *Eſtote ſancti, ſicuti ille ſanctus eſt: imitatores Chriſti, ſicut ille eſt imitator Dei.* Nolite eſſe fratres mundi, ut ſitis hujus. Diſpliceat carnis affinitas, placeat affinitas ejus, qui ex Spiritu ſancto

con-

conceptus eſt. *Qui voluntatem patris facit, qui in cœlis eſt, hic eſt frater*
Mat. 12 *ejus, & ſoror & mater.* Quoties natalem filiorum celebrant principes, purgant à ſordibus palatia, ſplendida veſte induuntur, floribus conſpergunt atria, & quicquid ad corporis delicias facit, hoc omne promitur. Quanto magis purgandus à peccatorum ſordibus animus, cum ad æterni Dei Cunas, ad fratris noſtri ſanctiſſimi præſepe invitamur. Quicquid non vultis reperiri in domo veAuguſt. ſtra, laborate, ne Deus inveniat in anima veſtra. *Ecce ſtat ad oſtium & pulſat, ſi quis ſurrexerit & aperiat, ipſe intrabit ad illum, & cœnabit*
Apoc. 3. *cum illo.* Date illi locum in animis veſtris, quem non invenit in diverſorio. Occurrite illi conſcientia ſecura, caſtitate nitida, charitate ſplendida, eleemozynis fervida, pietate illuſtri, devotione fideli. Accurrite Reges terræ, & oſculamini filium hodie genitum, regem regum & dominum dominantium. Accurrite principes, & dum pacis æternæ principem amplexamini, coëant in federa mortales dexteræ. Accurrite Sapientes hujus mundi, & ſalu-
Prov. 8. taris ſapientiæ momenta ab hoc puero, qui patris eſt ſapientia, diſcite. Accurrite divites, ſed nolite extolli, quia ditiſſimus ad præſepe ſe demiſit. Accurrite pauperes, ſed nolite dejici, quia opulentiſſimus in fœno jacet. Accurrite potentes & nobiles hujus ſeculi, potentiſſimus ſpecie infantis impotentiã profitetur. Accurrite humiles & infirmi, quia Dominus orbis agnoſcitur, qui in ſtabulo naſcitur. Accurrite Theologi, & fidei Chriſtianæ teſſeram eſſe credite, natum eſſe hodie Servatorem, qui eſt Chriſtus, in gaudium omni populo. Venite, qui corpori medicinam facitis & ab hoc infante animæ veſtræ medicinam ſupplices exorate. Venite juris interpretes, & cauſarum patroni, & benè vobiſcum actum putate, cum veſtram apud Deum cauſam hic infans diſceptabit. Accurrite mercatores, & diffuſos cupiditatis veſtræ terminos anguſtiis cunarum Chriſti coërcete. Accedite virgines ad Virginem, & à virgine diſcite caſtitatem, & obedientiam. venite parturientes ad parturientem, quia qui ex vobis natus non eſt, vobis tamen natus eſt. Venite matres ad matrem & liberos non ablactate per petulantiam, ſed lactate per pietatem. Venite viduæ, & cum Anna vidua Phanuelis filia laudate eum, qui natus eſt ex virgine. Venite vetulæ, & cum vetula Elizabetha benedicite Domino. Exultate ſenes, & cum ſene Simeone excipite fidei ulnis pue-
Luc. 18. rum, ſenectutis veſtræ rectorem, ſolatium, ſpem. Exultate pueruli, nam dicet vobis hic puer: Sinite puerulos venire ad me, nam ipſorum eſt regnum cœlorum.

Invi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Invitavi Iudæos, invitavi gentes ad Cunas Redemptoris mei. Tempus eſt, ut accedam ipſe. Sed videor mihi, veluti in ſacra ectaſi, videre aſſidentes præſepi quatuor ſanctiſſimas animas: Mariam Dei matrem, Zachariam præcurſoris patrem, Elizabetham præcurſoris matrem, & gravem annis Simeonem. Maria pio cantu magnificat Dominum, quod ancillam ſuam reſpexerit, & humillimam puellam Dei matrem eſſe dignatus fuerit: jam futurum, ut beata prædicetur, non pretio ſuo, ſed Dei benignitate. potentis Iehovæ hæc eſſe opera, qui ſumma imis mutare valet, & potentes hujus mundi attenuat, ut obſcuros promat: ſuſcepiſſe in gratiam Iſraelem puerum ſuum, memorem promiſſi ſui, non Iſraelem qui ſecundum carnem eſt, aut quem ſola ſanguinis propinquitas commendat, ſed fidei ſinceritas, qua ſola cernitur Deus. Sedet juxta Elizabetha, & benedictum eſſe ait fructum ventris Mariæ, illam benedictam inter mulieres. Adſtat Zacharias & divino numine afflatus, multa canit de cornu ſalutis, quod Deus erexit in domo David: de certitudine adventus ejus, quem Deus prædixerat per ora prophetarum: de cauſa adventus, ad faciendam miſericordiam: de fine, ut eriperet nos de manibus inimicorum: de officio noſtro, ut Deo ſerviremus in ſanctitate vitæ, conſcientiæ ſinceritate omnibus diebus noſtris: de puero præcurſore, qui præparaturus eſſet animos ad tanti boni ſuſceptionem. Adſtat ſenex Simeon, & poſtquam impletum eſt ſenis deſiderium in ipſa mundi ſenectute, manibus librans infantulum, erumpit cycnea cantione in has voces: Nunc dimittis Domine ſervum tuum, poſtquam videre contigit hiſce oculis ſalutare tuum, quod paraſti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium & gloriam plebis tuæ Iſrael.

Luc. 1. *Ibid.* *Ibid.* *Luc. 2.*

Et ne ſine Deo hæc peragi viderentur, circumvolitant Angeli canentes: *Gloria in excelſis Deo, pax in terra bonæ voluntatis hominibus.* *Ibid.* Gloria in cœlis, quia nulla illic diſſenſio. Pax in terra, quia diſſenſionum hic plena ſunt omnia. At quæ illa gloria? Iuſtitiæ eſt, quia victima pro peccatis naſcitur. Miſericordiæ eſt, nam puer nobis datus eſt. Veritatis, & conſtantiæ, nam tot ſeculis promiſſus jam miſſus eſt. Sapientiæ: nam Verbum & ſapientia & interpres ſecretorum patris eſt. potentiæ, nam ex virgine Deus caro factus eſt. Felicitatis, nam in hoc plenitudo Deitatis habitat. Et quæ illa *Coloſſ. 2.* pax? mentis tranquillitas eſt in puero hoc acquieſcentis. Eccleſiæ & piorum concordia eſt. Dei erga nos favor & benevolentia eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Iudæorum & gentium in uno capite Ieſu Chriſto, per fidem, re-
Eph.2. 15, & ſeq. conciliatio eſt. Hanc enim pacem annuntiavit gentibus, quæ longe fuerunt, & Iudæis, qui prope. Qui illi homines bonæ voluntatis? qui venerabile hoc Incarnationis myſterium credunt, non ſugillant: puerum adorant, non profanis vocibus conſpuunt: jugum ejus placidi excipiunt, non proterve excutiunt.

Puelle Ieſu, ſine, ſine, ut poſt tot tantaque nomina, eminus præſepe tuum adſpectem. nec enim dignus ſum propius accedere. Cum te Deum de Deo cogito, expaveſco & contremiſco. Cum hominem homo intueor, reſumo animum & reviviſco. Sine quæſo, nam audacem me facit tua lenitas, ut præſepe tuum, ut te tangam. nec enim aliter à lepra animæ meæ ſanari poſſum. Sine, ut ſupplex divinæ tuæ fronti, quam peccati nunquam puduit, figam ſpirituale baſiolum, quò peccandi conſuetudinē dediſcam peccator. Sine, ut ocellos contractem, quibus gratioſiſſime infans, irradias ſquallidam non uno crimine animulam meam. Sine, ut lævam meam imponam tuæ dexteræ, & dexteram meam tuæ lævæ. ut quicquid ego feci lævum, tua juſtitia & ſanctitate facias dextrum, & quam dexteram hactenus commodavi iniquitati, tu læva flectas in obſequium tuum & gloriam. Permitte, ut tenellam cervicem amplectar, ut arctius tibi uniar & per te Deo. Permitte, ut halitum meum confundam tuo, ut amorem tuum permiſceas meo erga te amori. Permitte Chriſte, ut brachiolis tuis circumdar, quorum altero ad fidem invitas Iudæos, altero gentes. Omnia & ſingula dum fide perluſtro, clamat anima mea: Hic infans eſt, qui pro me apud patrem loquetur. hoc caput eſt, à quo vivendi præcepta hauriet mundus. hi oculi, qui oculos mihi aperient, ut videam, quæ ad ſalutem meam erunt. Hoc illud os eſt, quod benedictione non una me implebit. hæc lingua, quæ dolores meos mitigabit ſalutari blandiloquio. hæc manus eſt, quæ leni contactu languoribus meis medebitur. hi pedes, qui pedes meos dirigent in viis Domini. Nondum omnia dixi. Multa adhuc oblita es dicere anima mea, Ah, ah puelle, hoc caput eſt, quod ſpinis lacerabitur, ne me laceret infernus. hic vultus eſt, quem conſpuet miles, ne me rejiciat Deus. hoc os acetum bibet, ut dulcedine tuarum promiſſionum reficiar. Hæc labella palleſcent, ut cruentum peccatorum meorum vultum nive candidiorem reddas. Hæc membra flagella aperient, ne me abſorbeat Dei ira. hoc latus haſta fodiet, quia non obedivi Deo. hæ manus ſtilla-

bunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

bunt ſanguine ob culpam meam. hos pedes tranſadigent clavi, ne moriar in æternum. Adorande puer, te ridente, exultat anima mea, quia ſempiternæ ſalutis dator es. Te flente, plorat anima mea, quia ob peccata non tua, ſed mea ploras. Te dormiente, ſecuritatem ſibi promittit, quiſquis fide vigilat. Te vigilante vigilat, qui cum mundo dormitare timet. Cum ſuſpiras, ſuſpiriorum tuorum cauſa peccatores ſumus, & inter hos ego maximus. Cum lactaris à matre, lacta nos lacte doctrinæ tuæ & aqua ſaliente in æternum. Cum portaris à matre, verbo oris tui porta nos, ne vacillent pedes noſtri. Cum tibi annuit Ioſephus, rerum tantarum pius admirator, tu annue nobis & oleo lætitiæ perfunde nos. Cum te mater filium vocat, tu nos fratres voca. Cum te Ieſum vocat, ſancte Ieſu ſerva nos. Cum te Chriſtum vocat, unge nos Spiritu tuo, ut ad obſequium tuum reddamur promptiores. Cum faſciis involveris, involve nos clementia tua, & gratia tua circunda nos. Cum in præſepi poneris, pone nos in cœlis, nam ob hoc in præſepi jacuiſti. Cum locum non invenis in diverſorio, inveniamus per te manſionem in domo patris tui. Cum in ſtabulo vitam ordiris, fac ut vitæ nobis terminus ſit cœleſtis palatii felicitas. Cum quieſcis, quies tua præſagium nobis eſt æternæ quietis. Cum te moves, ecce, piis motibus totus incaleſco, & poëta fio:

CVnæ Tonantis, lectule Imperatoris
Præſepe, magni ſella ſoſpitatoris;
Cum te tuumque illuſtre dedecus ſpecto,
Sordent triumphi, ſceptra, regna, fortunæ,
Faſces, trophæa, veſtium venuſtates,
Auroque quicquid purpuraque ſplendeſcit.
En ipſa cœli prædicanda majeſtas
Sordeſcit, ipſo deſpicatior vulgo,
Egena rerum: vilibuſque ſub pannis
Crepundiiſque grande Numen occultat.
Mundi Redemptor magnus incubat fœno.
Hac vagit aula, anhelituque brutorum
Blandè incaleſcit. O ſtupenda paupertas.
Creator orbis angulo jacet parvo

Penè exul orbis. veſtiumque donator
Faſtidit illas. ipſe regibus major
Rex univerſi, regios fugit cultus,
Opeſque neſcit omnium miniſtrator.
Non cinnama inter balſamique ſudores
Infans renidet, Perſicoſque ſplendores.
Non hîc iaſpis, margarita, beryllus,
Fulgens ſmaragdus tecta ſancta colluſtrant.
Puer ipſe ſplendor omnis & ſibi lux eſt.
Sibi ipſe fulgor, ipſe lumen & ſidus,
Omniſque pyxis elegantiæ rerum.
Auguſta proles, nate patris excelſi,
Squallentis obſolete ſordibus tecti,
Vbi illa decoris ſempiterna majeſtas?
Pareſque patri gloriæ tuæ faſces?
Vbi patentis imperî potens ſceptrum?
Vbi tribunal cœlitum choro ſeptum?
Ex quo per omnes jura dividis terras,
Mandata ponto: juſſa manibus dictas.
Nempe illa triſtis, mœſta ſors egeſtatis
Preſſit volentem. paupereſque paupertas
Focillat inſons. ſic modeſtiæ præbes
Exemplar orbi turgidoſque deſpectas.
Te clara cœlo, clara gentibus cunctis
Benedicta magnum Virgo parturit Chriſtum,
Intacta Ieſum. plena gratiæ mater
Tot gratiarum læta gignit autorem.
Paſtor ſtupeſcit & tuetur infantem.
Reges adorant. erudita Perſarum
Ante ora vagit eruditior cunctis,
Scientiarum & omnis arbiter veri,
Ac dona pauper colligit Sabæorum.
Lætatur Anna. jamque proximus morti
Cœleſte Simeon ſanctus inchoat carmen,

Et nos beanti ſuccinit juventuti.
Applaudit æther & Deum Cherubinæ
Canunt cohortes. ſolus horret Herodes
Timetque noſtrum purpuratus infantem.
Puelle Ieſu, particeps meæ carnis,
Agnoſce fratrem, quem tibi redemptori
Fides adunat. condole tuæ genti,
Eccleſiæque tot malis laboranti.
Tibi gratulamur maximo ſacerdotum,
Tibi gratulamur maximo prophetarum,
Regumque quot fuere maximo regi.
Poſt tot piorum gratulantium voces,
Audi puſilli Chriſte canticum ſervi,
Et verba veterum,quæ reponimus,Patrum:
Æternus horas ſupputas tuæ vitæ.
Immenſus alvo clauderis tuæ matris.
In matre totus,totus in ſinu patris.
Nec hic vel illic ſegregatus in partes.
Nulli videndus,nunc videndus in terris.
Tot ſeculis præmiſſus inchoans ſeclum.
Deus perennis permanens, caro factus.
Patri coævus, nec coævus in carne.
Æqualis illi,nunc tamen minor Patre.
Pater Abrahami,ſemen Abrahæ ſanctum.
Mariæ creator & creatus ex illa.
Mundi creator,nunc creatus in mundo.
Qui patre natus univerſa feciſti,
Et matre natus Spiritu refeciſti.
Terrena ſervans & ſuperna conſervans.
Infans loquendi neſcius,tamen Verbum.
Infans malorum neſcius,tamen paſſus.
Cui mater una mater & ſimul Virgo eſt.
Virtute cujus facta mater eſt mater.
Quem nutrit illa, quæque vivit ex illo,

Quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Quæ portat ulnis, cuncta qui ſuis portat.
Qui Sponſus idem eſt matris, & tamen proles.
Matri colendus & tamen colens illam.
Autor diei nocte proditus ſera,
Et lucis expers, lucis autor æternæ.
Stabulo recumbens imperator auguſtus,
Fœno recumbens rector orbis immenſi.
Obſes ſalutis, autor & ſimul pignus.
Et victima idem Pontifexque mactandus.
Infans ſtupende, naſcere & Deus creſce.
Infans ſtupende creſce, vive Servator.
Infans ſtupende morte crimen expunge.
Infans reſurge, jamque celſior cœlis
Miſerere noſtri. redde gentibus pacem.
Et pace natus inquieta compone.
Patriæ labores magne ſubleva princeps.
Patriæ parentes vindica Deus fortis,
Arauſiique nomen inclytum Patris,
Arauſiique germen inclytum Patris.
Fac, ut per amplos nota Tethyos fluctus
Vrbs noſtra, Cunis incubet tuis Ieſu.
Vivant potentis Amſtelæ Senatores,
Et civium quotcunque Chriſtianorum,
Præſepe ſanctum culcitraſque non grandes
Et te jacentem ſupplices adorabunt.

D I X I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
182 A 11